

◆ ST. OLAV ◆

Nr. 39

Oslo, den 26. september 1935.

47. årg.

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mrg. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig- i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Hvem er som Gud — Religionskampene i Irland og Skottland — Franske kvinner under verdenskrigen — Pater A. Lutz 60 år — Spørsmål og svar — Sport — En bok om det nye hedenskap i Tyskland — Skolefest 3. oktober — En liten meget nyttig ting — Herhjemme — og derute.

Hvem er som Gud!

Tanker til St. Mikaelstesten.

s

Forrest blandt erkeenglene for Guds trone stod en gang lysbæreren Lucifer, ti lyset stammet fra skapelsens første dag og derfor var lysets bringer den øverste av alle englene og ved Guds nåde utvalgt til fyrste i de himmelske herskarene — i skaren av alle de fullkomne vesener. Når opstod den tanke i ham at han vilde være Gud lik i alt? Og når førte denne tanke ham til i ord å friste de andre engler til opprør? Når førte de ord ham til å sette dem inn i handling? Når og hvorledes skjedde det første store frafall, det første store opprør, som siden har hatt så mange frafall og så mange opprør til følge? Vi vet det ikke. Men vi vet at Lucifer, lysbæreren selv, lot hovmotet få råderum i sig — det samme hovmot som siden alltid har vært skyld i ethvert fall, ethvert frafall, enhver trøshet. Han vilde ikke mer bøie kne for den eviges navn som alle himlens makter og krefter gjør det — som kerubenes kjempende og serafimenes tilbedende skare gjør det. Han vilde ikke mer være budbringer av Guds befalinger eller fullbringer av Guds vilje og ikke mer bare være et avbilde av Guds herlighet, men han vilde være herligheten selv. Han vilde ikke lenger være fyrste i den himmelske herskarene — han vilde være herre over den.

Og da han var fyrste og en av anførerne fant han også lett dem, som var villige til å følge ham, ti englene er ikke allvitende — det er kun Gud. Englene er fullkomne hver på sitt område — men kun Gud har oversikt over alt og alle. Derfor kunde de villedes — derfor kunde de låne opprøreren øren og følge hans lokkende tale. Ti selv å bli allmechtig — selv å bli skaper og opprettholder av alt, det var unektelig et mål som kunde besnære endog en engel.

Men som det alltid senere er gått hvor der er

skjedd opprør mot troskap, lov og orden — så kjente heller ikke opprøreren denne første gang sin begrensning, men overvurderte sin egen makt og undervurderte andres kraft. Ti en av de herligste engler reiste sig i hele sin velde, mens hans øine luet omkapp med hans flammende sverd fordi hans hele vesen og væren er en eneste glødende kjærlighetsild. Med uimotståelig myndighet og med troskapens hele styrke trengte han inn på den opprørske skare og hans stemme tordnet gjennom verdensrummet og fylte det ut til dets fjerneste krok: «Mikaelohim», d. e.: «hvem er som Gud!» Med uendelighetens samlede styrke fulgte de tro engler hans eksempel og over alle de himmelske boliger lød det som brus av allverdens stormer og allverdens hav: «Mikaelohim!»

Og deres rop klang så sterkt at det lammet de skyldbevisste opprørere — i vill forvirring vek de fra valplassen — vergeløse lot de sig trenge hen til avgrunnen, som himmelhærenes spaltning hadde åpnet, hvor før alt hadde vært en enhet, ett verdensalt — under grufulle klagehyl blev de støtt ned i mørket, til de fordømtes evige natt. Og i fortvilelse lever de nu der og fører derfra en rasende uforsonlig kamp mot alle som vil Gud, idet de i hat og hevnlighet vil hverve tilhengere — mens de dog stadig møter de himmelske krefter i menneskesjelene. Alt ondt, som siden da er skjedd i verden, er bare faser av den samme kamp som vil vare like til verdens undergang, men som stadig antar nye former med de skiftende tider.

Ti Lucifer er vel nu en mørkets makt hvis ånd er mørke og hat og fortvilelse — men sitt navn har han fått beholde og dermed sin ytre skikkelse. Han og alle hans underlagte makter kan stadig fremtre i lysende, dårende skjønnhet når det gjelder om å forføre menneskene til frafall fra Gud. Det er en

blennende skjønn illusjon de forespeiler oss når de vil ha oss til å tro, at vi er suverene og ikke behøver å bøie oss for Gud og adlyde ham. De skjenker menneskene de strålende idéer som mennesker hylder fordi de nettop blendes av dem og glemmer å følge Mikael's absolutte stemme, hans store hellige kompromisløse prinsipp: «Hvem er som Gud!» Hvor mange ganger har ikke Lucifers inspirasjoner fått menneskeheten til å danne sig guder av levende eller døde ideer, skapninger eller ting? Hvor ofte hender ikke dette den dag idag?

Men nettop derfor påkaller Kirken også hver dag etter hver eneste stille messe St. Mikael's forsvær og vern — anroper om hans kraft for sine barn så også de må kunde svare hver fristende tanke, hver dårende røst det absolutt avvisende, det triumferende «Hvem er som Gud!» De fristende røster forkynner at av jordens materielle gleder kan din sjel bli tilfredsstillet — av stener kan du få brød. La oss svare i Mikael's ånd: «hvilken føde kan erstatte Guds klare ord om vår sjels evige salighet og de midler, som ene kan føre oss til denne!»

De fristende røster forkynner at vi skal kaste oss ut i livet og dets tillokkelser og at vi da vil bli båret oppe av dets rus så vi blir ufølsomme for det som gjør ondt. La oss svare: «Hvem styrer våre

skritt på vår livsvei vel uten Gud og hvem tør våge å friste, å trosse hans vilje med oss!»

De fristende røster forkynner at alt henede vil bli vårt, hvis vi vil tilbe og ære deres vilje på jorden og svikte Gud og hans rike. La oss svare et tydelig: «Hvem er som Gud! Vik fra oss tilbake til den avgrunn hvorfra dere er steget op!»

Ja, de fristende røster har stadig sin lyse drakt, er stadig forklædd, kamuflert i strålende tanker og klare idéer: de kaller sig liberalisme og kompromisser, de kaller sig ny moral og sund opplysning og sier sig å peke mot en lys og lykkelig dag for menneskeheten med frihet i alt, i ord og handlinger, med ansvar kun overfor sig selv.

Men vi må aldri glemme at bak denne lysillusjon står den store fiende av Gud og hans vei, hans tanker, hans ord, hans gjerninger for oss. Derfor kan vi heller ikke alene, ut fra vår egen kraft, gjennomskue eller bekjempe Lucifers listige anslag — men hver fristelse må vi for sikkerhets skyld møte med den hellige målestokk: «Fører du mig Guds vei? Lærer du mig Guds sannhet? Gir du mig Guds liv?»

Dertil hjelp oss Mikael — den store hellige kraft i vårt sinn og vår holdning — vår eneste tanke, følelse og vilje:

«Hvem er som Gud!»

Religionskampene i Irland og Skottland.

Det er jo en almindelig tro at vår tid representerer store fremskritt i retning av kultur og frihet, men hvis vi undersøker hvorledes tidens mennesker forholder sig overfor den religiøse frihet, da får man ikke den megen tale om fremskreden kultur til å stemme overens med virkeligheten. Hvorledes ser det f. eks. ut i Mexiko? Og i Russland, hvor bolsjevikkene siden de kom til makten har ført en planmessig kamp mot all gudstjeneste? Men det er ikke bare i Mexiko og Russland at gudsfornekterne på alle måter søker å umuliggjøre den katolske Kirkes virke, vel vitende om at hvis det lykkes rettes dermed det største og føleligste slag mot hele kristendommen — selv i det britiske verdensrike, som dog for de fleste mennesker står som et mønster på fremskrittvenlighet, toleranse og frihet, har der i den aller siste tid funnet sted antikatolske fiendtligheter, som av en anglikanske biskop er blitt betegnet som «tilbakefall til barbariet». Og vel å merke — disse fiendtligheter er ikke foregått i noen av det britiske imperiums fjerne avkroger, men her i Europa: i Irland og Skottland.

Religionskampen kulminerte i Belfast den 12. juli, da man feiret minnedagen for Wilhelm av Oraniens seir over Jakob II (1690) og i Edinburg gav forbedelsene til den eukaristiske kongress de protestantiske fanatikere den ønskede anledning til kamp mot sine katolske brødre. Begge steder blev urolighetene ganske visst lokalisert, men de var allike-

vel slett ikke så ubetydelige som verdenspressen har gitt det utseende av. Det viser bl. a. den redegjørelse som Londonerbladet «Daily Mail» utsendte den 2. august og som meddelte, at kampene mellom protestanter og katolikker i Nord-Irland hadde medført 28 døde 49 hårdt sårede, 389 beskadigede og 79 helt nedbrente hus og kirker. I Syd-Irland viste tallene 7 døde, 24 sårede og 11 brente bygninger.

I første rekke lot de protestantiske angripere det gå ut over katolske arbeidere og funksjonærer som man ønsket å fordrive fra deres beskjeftigelser. Etter «Universe» medførte dette at 384 familier blev forjaget fra sine ødelagte hjem og over 1600 katolikker måtte som husville kampere i de offentlige parkanlegg. Det blev efterhvert nokså klart at man planmessig forsøkte å chikanere katolikker ut til fordel for arbeidsløse protestanter, idet man gjorde regning på at man derved vilde tvinge en del katolikker til å utvandre. Særlig gikk det ut over de kvinnelige arbeidere, som man truet så lenge til de skrekkslagne sluttet sitt arbeid — et særdeles følelig slag, da der i Belfast finnes hundreder av katolske familier hvor de unge kvinner er de eneste forsørgere.

I Edinburg var begivenhetene heldigvis ikke så blodige som i Nord-Irland, men allikevel urolige nok å dømt etter den beretning som den katolske erkebiskop av Edinburg, mgr. Joseph Mac Donald har sendt «Times». Erkebiskopen nevner deri bl. a.:

«Et overfall på katolske ynglinger som hadde innfunnet sig i Edinburgs City-Hall for å hylde borgermesteren — en katolikkfiendtlig demonstrasjon som varte mange timer foran byens katedral — uavlatelige forstyrrelser av den katolske festgudstjeneste som blev avholdt i anledning kongens regjeringsjubileum — demonstrasjoner imot Australiens katolske premierminister da han opholdt sig i Edinburg i anledning av at han var blitt utnevnt til æresborger av byen — og endelig uroligheter og håndgripligheter mens den eukaristiske kongress fant sted».

Som vi allerede har meddelt her i «St. Olav» har den katolske biskop av Down og Connor, mgr. dr. Mageean, innsendt et klageskrift til premierminister Baldwin over det som er hendt, idet han påberoper sig den religiøse likestillethet som blev garantert i 1920 og henviser til de nuværende uholdbare tilstander, som gjør det umulig for katolikker i mange egner å fortjene sitt daglige brød. Han hevder tilslutt at det er en ubetinget nødvendighet nu å nedsette en upartisk undersøkelsesdomstol.

Ennu er det imidlertid umulig å si om dette vil skje eller om de sørgelige begivenheter i Nord-Irland og Skottland vil gripe mer om sig. Sikkert er det at det er katolisismens raske fremgang i det britiske rike som har fått antipatien og motstan-

den til å slå ut i lys lue. Men det religiøse hat har også en dypere historisk grunn. Irland har vært katolsk like til englenderne besatte de nordlige grevskaper, det nuværende Ulster, og disse egne derved fikk en del protestantisk befolkning. Det egentlige Irland som under de Valera forfejter sin uavhengighet er katolsk, mens det protestantiske Irland ønsker engelsk regime. Dette politiske spenningsforhold gir sig nu utslag i en regulær religionskrig, men har egentlig alltid eksistert på den grønne ø siden det 17. århundre, hvor det store slag ved Boynefloten beseglet landets nuværende politiske skjebne, som imidlertid hverken er til nytte for Irland eller til velsignelse for England, hvis indre ro alltid trues av de irske selvstendighetskamper. Irlands historie er skrevet med blod og de siste begivenheter viser at øens lidelser ennå ikke er slutt.

Kirken vil imidlertid motstå disse forfølgelser like så seierrik som den gjennom tidene har motstått alle andre. Men dette utelukker ikke at den bærer dype merker av de slag den får og lider stor og smertelig skade. Med sympati må man derfor følge dens lidelser overalt hvor troens fiender går til angrep og be om lysere og fredeligere tider for våre nødstedte trossfeller.

Franske kvinner under verdenskrigen.

F o r t s a t t

I postvesenet har der vært sanne heltinner. De blir på sin post som soldater. De motstår alle trusler, står koldblodige, resolute foran fiendtlige offiserer, som håper å få opplysninger av dem — men de blev alltid skuffet i dette håp.

Da veien er sperret, kan posten ikke ekspederes. Postbestyrerinnen sykler daglig under et hagl av granater til den større landsby — hun risikerer hvert øieblikk sitt liv, hun må ofte bli flere timer i en veigroft, og når bombardementet minker, fortsetter hun sin vei.

I Etains — bombardert — sitter ubevegelig ved sin telefon en ung pike. Hvert kvarter telefonerer hun til Verdun for å underrette om hvorledes tingene går — hennes siste samtale lyder således: «En bombe faller på kontoret —». Postdirektøren i Verdun lytter spent — men fikk ikke høre mer. Hun var drept på sin post.

I en landsby, flere ganger tapt, vunnet igjen og igjen tapt, trodde fienden at en kvinne ved falske oppgivelser hadde narret dem, og truet med å skyte alle beboerne, om denne kvinne ikke blev utlevert. Da trådte en ung bondepике, Marie Massan, frem og sa: «Jeg er uskyldig, men hvis De absolutt vil ha et offer — her er jeg, skyt mig» — landsbyen blev frelst og hun skånet.

Under slaget ved Marne var en ung kone blitt i mannens bakeri med sin mor. Derved håpet de å frelse sitt lille gods. Hun forteller: «Den 4. september 1914 passerte der i tusenvis

av flyktninger og sårede soldater. De døde av sult og tigget om brød. Da gikk jeg ned i bakeriet og prøvde å tende på bakerovnen og lage brød, som jeg hadde sett min mann gjøre det. Dag og natt, uten stans i 4 døgn, mens slaget var på det verste, har mor og jeg bakt brød. Den første aften var jeg så dødstrøtt at jeg gråt i en krok av overanstrengelse. Men de stakkars vandrede kom uavlatelig, bad om brød og trakk det endogså brennende varmt, ikke stekt nok, ut fra ovnen. Vi orket næsten ikke mere, mor og jeg, men da vi fikk høre om Marne-seiren, trodde vi at vi skulde dø av glede. Siden har vi fortsatt nu i flere år, vi har sikret regelmessig brød til 200 faste kunder. Vi begynner kl. 2 om morgenen, baker daglig 2 fulle melsekker; kl. 12 spiser vi raskt og reiser derefter ut for å bringe brødet omkring. Når vi kommer hjem steller vi vår gamle hest og hugger ved for ovnen. Nu er vi vant til dette. Det er liketil nu».

Men alt var ikke bare trist og besværlig. I de første dager av krigen var en ung bondepике blitt alene igjen på en liten gård — hun ser en fransk rytter komme i rasende fart henimot gården. Fra høidene skyter tyskerne etter ham. Hans hest er truffet og faller — han kommer sig løs og løper, eller rettere sagt, glider krumbøiet mellom kornet — han er sett, kuler suser omkring ham — ved et under når han gården — — — En ung stemme roper:

Gjensidige

Norges eldste livstorsikrings- og livrenteselskap

Stiftet 1847.

«Her har De en hest!» Han kaster sig på hesten og farer avsted. Bak gåden er en liten skog — kan han nå den? Men — «ak, hvilken usling jeg er, de vil skyte den unge pike!» Han vender om, ned av hesten, skyver op en dør, — ingen, en annen dør — der kneler den unge pike foran et krucifiks og ber med tårer — ti hun vet jo at hun kan risikere å bli skutt. Få fatt på henne, kaste henne på hesten, han efter og avsted. Tyskerne kom inn i gården, men heldet var med de unge, skogen beskyttet deres flukt, og et par år senere blev de gift. Efter krigen blev der mange ekteskaper, og rørende var det ofte å se en brud komme inn i kirken med en blind eller lemlestet brudgom. Mange sårede var også forlovet da de reiste. — Man forteller om en ung løytnant N., som da han kom til bevissthet efter en operasjon, forstod at han hadde bare en arm igjen. Den aften bad han sykepleiersken om å skrive for ham til hans forlovede at han gav henne sitt ord tilbake, da han ikke vilde knytte hennes strålende ungdom til en invalid — og så gråt han hele natten. — Neste morgen spurte sykepleiersken om hun virkelig skulde sende brevet. «A, ja, skynd Dem — frist mig ikke — det er jo mitt livs glede jeg må gi fra mig.» Jeg vet nok hvad jeg vilde svare», mumlet hun, og med omgående post kom et kort og godt svar: «Jeg var forlovet med løytnant N. — han er blitt en helt. — Jeg sender ham hermed all min stolthet og hele mitt hjerte!» Og løytnanten blev meget hurtig frisk.

*

Men la oss komme tilbake til fronten. Marcelle Semmers virke er næsten eventyrlig. Efter nederlaget ved Charleroi fulgte hun med de franske tropper, forfulgt av fienden. Hun var godt kjent med omgivelsene, og da de var kommet over kanalen, slo hun ned broen over slusen og kastet nøkkel i vannet, idet hun selv svømte over under de rasende tyskeres skytning. En hel natt var jo vundet for franskmennene, innen tyskerne fikk istand en pontonbro neste morgen. De tok gisler, men mange beboere var rømt i en underjordisk stengrube som Marcelle kjente til. Den var i en tett skog, og Marcelle fant på alle mulige utveier for å bringe mat og hjelp til rømlingene. Hun hadde allerede hjulpet 16 soldater vel frem, da hun blev tatt med den 17. og dømt til døden. Da man utspurte henne, svarte hun: «Ja visst, den soldat er ikke den første jeg vil frelse — gjør med mig hvad De vil. Jeg er foreldreløs, men Frankrike er min mor.» — Hun stod allerede foran soldatene som skulde skyte henne ned, da de franske kanoner tordnet nær ved — bødlene løp vekk og glemte sitt offer. Marcelle vedblev å hjelpe og tjene overalt, men da hun en dag skulde vise veien for en liten fransk tropp, blev de alle omringet av tyskere. Hun blev foreløbig innestengt i kirken for å skytes. Men en fransk granat gjennemboret kirkeveggen og derigjennem flyktet Marcelle og blev fri nok en gang.

I en ødelagt og ensom liten by var der igjen en gammel lam kone. Marcelle pleiet henne i 15 måneder, samt alle de sårede hun fikk fatt i. De holdt så av henne at de kaldte henne deres gode engel. Selv blev hun såret — alene hadde hun frelst 125 mennesker og fikk både æreslegionens kors og krigskorset. —

Like før Charlerois ødeleggelse hadde det belgiske folk hatt fryktelig meget å lide, da man ikke ventet fienden på den kant. Da senere M.me Carton de Wiart en dag spurte i en syanstalt hvor 126 kvinner arbeidet, hvem som hadde mistet nogen av sine i blodbadet av august 1914 — blev der stille, ingen svarte. Hun spurte igjen, da løftet et hode sig og sa: «Det var nok lettere å spørre hvem har ingen mistet.» «Ja, løft da hånden de, som ingen har mistet» — og blandt disse 126 kvinner løftet sig 2 hender. Fru Carton de Wiart, som selv senere blev sendt i en tysk fangeleir, sa da: «Skulde ikke kongen heller latt tyskerne gå igjennem Belgien?» «Nei» svarte de belgiske kvinner, «han har hatt rett.» —

I Frankrike har mødrene vært makeløs opofrende for fedrelandet. Nogen hadde 10 sønner i krigen — mistet flere. Castelnau mistet 5, Foch sin eneste sønn, president Doumer sine 4 sønner. Hjertene var knuste av sorg, men man fortsatte sitt arbeid, man pleiet, man trøstet andrere, man skjulte sin egen lidelse for å holde andres mot oppe.

Noget av det verste var permisjonene. Man var lykkelig over å få sine kjære hjem, men man talte dagene, time- ne, og når avskjedsstunden kom, holdt man sig nok modig og smilte til de bortreisende, så lenge disse kunde, når de snudde sig om, se dem som blev igjen, men etterpå — ! Jeg glemmer aldri uttrykket hos en av mine venninder da hun fulgte sine 2 sønner, som var flyvere, på stasjonen. Vi møttes der, og naturligvis, da vi ikke mere kunde skjelve våre egne kjære horisontblå klædte offiserer blandt de andre — så gråt vi. Og hun fikk aldri se dem igjen. — Sønnenes kjærlighet svarte nok til mødrenes. Deres siste ord, døende eller sårede, på feltet eller i hospitalet, var bestandig: «Mor — mor.» Jeg kjenner dem som har skrevet hver eneste dag fra fronten til sine mødre i næsten 5 år. —

Straks ved krigens begynnelse kom regelmessig kl. 5 luftskibet «Tauber», som nedkastet sedler hvori de rådet folket til å gi sig over straks. Dette var ikke farlig, guttene på gaten løp efter papirene og lo. Så kom Zeppelinene, kolossale røde cigarer, som nok kastet nogen bomber, men fløi tungt over byen — de var nok upraktiske. Men så fikk vi luftskibene som kom om natten og kastet bomber, dødbringende og brandstiftende. Disse kom 63 ganger. Når brannvognene varslet om deres ankomst, måtte man ned i skjulesteder eller kjellere. Det hendte at man blev alar- mert flere ganger om natten, især når der var måneskinn, fordi da kunde luftskibene sikte bedre — og man kunde jo ikke skjule Seinen, som da viste sig som et lyst sølvbånd.

Men det verste var den «tykke Bertha» som hvert 10. minutt og senere hvert 20. da der blev to sendte sine fryk- telige projektiler over byen. Man venner sig jo til alt, og snart fant man på å gå bestandig på den ene side av ga- ten, da granatene alltid kom fra samme kant.

Jeg bodde på en plass i 2nen etasje og gikk ikke i kjelleren; men en ung officerskone som bodde i 6te eta- sje, kom ned til mig med sine 5 barn. Vi la dem på so- faen, og vi stod ved et vindu på gløtt for å se hvorledes tingene utviklet sig. Hennes husjomfru skjälv som et løv og blev så nervøs at hun måtte ut av byen. En dag hadde vi en komisk scene i huset. Vi hadde tjent i cantinen Gare du Nord om natten, og blandt soldatene var der en

2 meter høi kjempenegeter — hvorledes han fikk vite vårt navn og adresse, det vet jeg ikke, men da jeg kom hjem en dag satt han på trappen og ventet. De 5 omtalte barn kom hjem litt før mig med en hund. Da disse 6 vesener så den sorte mann i trappen, begynte de alle å hyle og gjø så jammerlig, at jeg fikk bud fra eieren at dette måtte ikke gjenta sig.

Negeren, stakkar, hadde permisjon, kjente ingen og var hos mig en søndag. Kl. 5 sa jeg at jeg pleiet å gå til aftengudstjeneste i det nærmeste kapell. Ja, han vilde da så gjerne følge med. Der var fullt hus da vi kom inn, man sang en salme, og der begynte negeren å synge med en så høi røst at rutene klirret. Og han vedblev å synge, utmerket og på latin, alt som blev sunget, inntil slutten — strålende over å finne igjen her de samme salmer og sanger som han var vant til i Senegal, hvorfra han kom.

Krigens tid medbragte mange gode overraskelser — mange unge piker som man trodde tenkte bare på kunst og dans og moro, blev frivillig dyktige hjelpersker til alt mulig. De som sang eller spilte harpe, fiolin, kom på hospitalene og spilte for å glede de sårede, de fleste gav sig helt hen til sykepleien og holdt ut i årevis i dette tunge arbeid. Men så elegante piker løpe avsted fra Champs-Elysées før kl. 6 om morgenen, med et stykke brød i lommen for å være i rette tid ved Pantheon, hvor de fleste hospitaler var. De strevet hele dagen og kom hjem ved 7-tiden meget trette.

En yndig dame, tynt og fin, svak av helbred, tryglet Gud om å gi sig krefter så lenge krigen skulde vare. Hun blev sendt til Verdun i den verste tid. Der var hun enestående flink, og da man ved Ypres, hvor alt så ut til å være taapt, trengte en fremragende organisator, blev hun sendt dit. Hun var overalt, hentet sårede fra land og vann. Utrettelig dirigerte hun alle de hjelpemidler som fantes, og fikk æreslegionens kors på selve fronten. Sant å si bar hun et historisk fransk heltenavn.

En eldre dame, frk. W., fattig selv, samlet 25 kvinner som led nød — som pleiet å ernære sig ved konserter, korsang o.s.v., og dette var det nu slutt med. Frk. W. hadde mange rike og høitstående bekjente og bad dem om å gi henne alle disse rester, som så ofte fyller våre skuffer: floielskjoler, bånd, perler, blonder o.s.v. — Hun tegnet, klippet, tråkket, fikk istand en hel del kirkeutstyr. De 25 kvinner kom og sydde for en liten lønn, det hendte nok at hun måtte sprette op om aftenen det som var sydd for skjævt. Men for ikke å bedrøve syersken, som hadde gjort sitt beste, skyndte hun sig å sy om det som var galt. For å skaffe penger til alle disse stakkars kvinner bad hun sine venninder om 5 frc. om måneden mot løfte om 3 konserter — i bedre tider. — Da mange av disse Paramenter blev ferdige, utstilte hun dem i L'oeuvre aux arts Décoratifs, fikk en premie, solgte en hel del og delte ut pengene til de 25 arbeidere.

Mange unge damer og unge piker delte sig mellem fattigpleien og katekismusundervisning. Da så mange prester blev nødt til å gå i krigen (der blev drept ca. 3000) måtte damer ta sig av barnas kristelige opdragelse, fordi de gamle prester ikke hadde tid der-til. Og når barna kunde sin katekis-

mus godt, hadde presten kun å overhøre dem og gi dem adgang til komunionen.

Jeg vil gjerne nevne en etterkrigs-stiftelse som er kommet så vel med. Der er jo — efter krigens redsler — en 200 000 unge eller gifte menn som er blinde eller gyseelig ødelagt — og for bestandig.

De kan være forfærdelig nedbrutt og bitre også. En dame, som selv har ligget lam i 25 år, har samlet sine venninder om sitt leie og sender dem til nogen av disse stakkars nedbrudte mennesker for å være dem en slags etterkrigs-marraines. De skal ta sig av dem, gå til dem, tale eller skrive, hjelpe dem til å tåle sin ulykke. Denne stiftelse heter: «Les Amis des infirmes» og har nu filialer i mange byer — det er et stort, velgjørende arbeid.

I anledning av disse stakkars sårede — nogen av dem er så forferdelige å se på at de må leve i særskilte asyler, hvorfra de aldri går ut og kan ingen se (mange er sinnssyke), hadde der vært tale om å utstede en lov som skulde tillate deres unge koner å bli skilt fra dem.

Men da kom spontant en skrivelse, undertegnet av 120 000 kvinner, som satte sig imot den påtenkte lov. De sa: «Har vi giftet oss for å dele så vel de gode som de onde dager med våre menn, og lider nu våre stakkars menn, så vil vi også ta vår del av ulykken» — og loven blev ikke til.

Nu skal jeg slutte med to barnehistorier. En ung officersfrue bad morgen og aften — oftere også — med sine to små barn foran et krucifiks, som de franske barn pleier å ha i sitt værelse — og de bad så inderlig om at deres far skulde bli beskyttet i krigen.

En dag kom faren hjem i permisjon, og foreldrene så den lille gutt på 4—5 år løpe og knele for Jesubilledet og si jublende: «Kjære lille Jesus og Maria, nu kan dere hvile dere litt! Pappa er her hos oss, og vi skal beskytte ham selv.»

Og denne annen: Faren er drept, liket blev ikke funnet, moren er i lange, sorte slør, nogen blomster omgir farens billede på bordet. Den stakkars lille sørgende gutt, kryper op på morens fang og spør: «Hvor skal vi be for pappa, siden han ingen grav har?» Og moren svarer: «På mit hjerte, mitt barn.»

V. de Navacelle.

Pater A. Lutz 60 år.

Til pater Lutz's 50-årsdag den 29. september 1925 skrev «St. Olav» blandt annet: «I pater Lutz har Herren skjenket oss en verdifull kraft som vi vil håpe ennu i mange år vil kunne ofre sig for Guds

hellige sak i vårt kjære norske fedreland». De ti år som er gått siden da har ikke gjort dette håp til skamme. Den gang hadde pater Lutz kun vært her i landet i to år, men i denne korte tid hadde han nådd å gjøre en innsats som berettiget at han blevbeteg-

Korrespondanse - kursus

i tilskjæring og veiledning i som.

Skriv efter p'an. Vedlegg svarporto.
Elever inntas til kursur hele året

Lady tilskjærer- og syskole

Pilestredet 31 Oslo - Telefon 10129.

Pater A. Lutz, O.P.

net som en «verdifull kraft». Men hvilke ord skal vi da bruke nu etter de forløpne ti års virke? Ser vi ut over pater Lutz's innsats i disse ti år er det næsten umulig å fatte at et enkelt menneske har kunnet utrette så meget.

Der ligger således foran oss en rekke bøker og skrifter. I størrelse er de meget forskjellige, men deres indre kvalitet er den samme: den aller beste! Vi ser på dem: «Den katolske religion fremstillet for møderne protestanter» — «Avlaten og de helliges samfund» — «Den katolske moral» — «Kors og Alter» — «Lourdes og dets mirakler» — og nu den siste «Mennesket og samfundet» — for bare å nevne noen enkelte. Fra hver av dem stiger gode minner op om gode stunder, som vi har tilbragt i deres selskap — stunder hvor vi søkte og fant svar på mange av de spørsmål som optar oss nutidsmennesker og som vår hellige Kirke alltid vet å utrede for oss. Vi tok aldri forgjeves en bok av pater Lutz i hånd. Ut fra en allsidig og grundig kunnskapsmengde vet pateren å kaste lys over emnene han behandler slik at vi får øie på sider og dybder, hvis eksistens vi ikke har anet selv om vi trodde å vite ganske god beskjed.

Dette gjelder oss, hans trosfeller — men hva har det ikke betydd for protestanter med god vilje å ha slik en kunnskapsfylde å øse av? Vi ser det — hver gang at pater Lutz utgir en bok — på den så å si enstemmige anerkjennelse han høster for sitt klare syn og sin objektive fremstilling. Gang på gang har vi jo også her i «St. Olav» hatt den glede å bringe gjengivelser av anmeldelser han har fått i andre blad og som bekrefter disse ord. Og det er en kjent sak at når pateren er på foredragsturne utgjør protestanter en overveiende del av hans tilhørere samtidig med at hans komme betyr en øpmuntring og velsignelse for såvel prester som søstre og lægfolk rundt om i våre større og mindre menigheter.

Forøvrig har pater Lutz også feiret 35 års prestejubileum år, idet han blev prestevigslet i 1900. Etterpå blev han sendt til orienten hvor han virket som professor i teologi i den syrokaldeiske presteskole i Mosul og drev dyptgående spesialstudier i orientalske sprog. Derefter blev han teologisk professor i Wien likesom han har virket flere år som misjonær i Kurdistan. Under verdenskrigen opholdt han sig i sitt hjemland Elsass og tjenestegjorde som feltprest foruten at han deltok i grunnleggelsen av et dominikanerkloster i Strassburg. Den 1. mai 1923 kom han altså til Norge hvor han som bekjent virker den dag idag. Med sitt utpregede sprogtalent lykkedes det snart pater Lutz å beherske vårt sprog så fullkomment, at det — både når han uttrykker sig muntlig som skriftlig — skal meget til for å opdage at han ikke er født nordmann. Som man vil vite er pateren også en fast og skattet medarbeider i «St. Olav» — men selvfølgelig tør vi ikke legge for meget beslag på hans kostbare tid. For egen regning skylder redaksjonen ham stor takk for hans alltid velvillige hjelp, når det gjelder å få utredet vanskelige og innviklede dogmatiske spørsmål. Derfor føier også «St. Olav» sin hilsen til de mange som den 29. september sikkert vil strømme inn til dominikanerklostret i Neberggaten. Hilsener fra nær og fjern og ikke minst fra alle dem som har fått sin første veiledning i den katolske lære gjennom ham og ved ham er blitt optatt i Kirken.

Med varm takk og med gode ønsker — med inderlig forbønn og med velsignelse hilses pater Lutz på sin festdag:

Ad multos annos—!

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, mgr. Kjelstrup i Kristiansand, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse).

Fritenkeri og kristentro.

Spørsmål: Jeg vilde være takknemlig for svar på følgende spørsmål: Hvor finner en sannhetssøkende, objektiv innstillet fritenker passende litteratur for studium av kristendommen?

H. B.

Svar: Et ypperlig og lettlest verk til å begynne med er den danske «Lærebog i den katholske Religion» av Gerh. Rauschen (Andr. Fred. Høst & Søn's Forlag, Kbhvn. 1914). Begynn med 2. bind: «Apologetikk i grunntrekk» og les derefter 3. bind: «Troselære». De få dem antagelig lettest ved henvendelse til Bok- og Kunsthandelen «Concentra», Akersgaten 65, Oslo. Dette verk har vært av betydning for mange sannhetssøkere av mitt bekjentskap og vil sikkert også være det for Dem. Jeg kunde også anbefale andre interessante og velskrevne bøker til orientering i kristendommens tros- og sedelære (t. d. M. Morawski: «Abende am Genfersee», som også fås på svensk, G. K. Chesterton: «Fritenkeri og Rettroenhet», V. Pios Forlag, Kbhvn.), men jeg tror De bør begynne med Rauschens småbøker.

K. K.

SPORT.

Av kardinal Faulhaber.

For katolsk ungdom er forstandig og regulert sport mer enn bare anspennelse av muskler og sener — langt mer enn meningsløs boksen — langt mer enn den åndløse dyrkelse av legemskreftene. For katolsk ungdom har alle spill og all sport en mening og en sjel.

For katolsk ungdom dreier det sig om en bevisst utvikling av de krefter som Gud har skjenket den — om trening av viljen — om åndens herredømme over den dovne og svake kropp — om en skole for selvbeherskelse og dristighet — med ett ord: sporten er i første rekke innstillet på å utvikle og dyktiggjøre det indre menneske og trene det til å kunne gjøre fyldest i livskampen.

En bok om det nye hedenskap i Tyskland.

Dr. Kristian Schjelderup har til Aschehous forlag innlevert manuskriptet til en høist aktuell bok, som får titelen: «På vei mot hedenskapet. Trekk av Tysklands religionskamp». Forfatteren har gjentagne ganger vært i Tyskland for å følge utviklingen av den religiøse revolusjon på nært hold, og har søkt å trenge inn til kjernepunktene i striden. Der er grunn til å imotese hans utførlige fremstilling av religionskampen med spenning. Boken vil bli utsendt meget snart.

Skolefest 3. oktober.

St. Josephssøstrene innbyr herved alle tidligere elever ved begge skoler til en festlig sammenkomst i gymnastikksalen, torsdag 3. oktober kl. 6,30 aften.

Vi ønsker å gjense så mange som mulig av våre eldre elever, til felles glede og hygge.

Underholdning — bevertning — tombola.

Hjertelig velkommen.

St. Josephssøstrene.

En liten meget nyttig ting.

for mødre med små barn blev forleden demonstrert hos Steen & Strøm av fru Anna Backer, Fredrikstad, som bad oss også her i «St. Olav» henlede våre leserinners oppmerksomhet på det. Fruen er eneforhandler for patentet her i Norge — og den lille fikse gjenstand så meget praktisk ut. Den løser det problem som nettop i våre dagers åpne-vindu-politikk overfor småbarn er særlig aktuelt: å hindre at de små skapninger sparker dynen av sig. Et meget snedig låsarrangement holder nemlig alt på sin rette plass samtidig med at barnet hverken kan gjøre sig selv fortredd eller ødelegge spennet. Navnet på spennet er «Babykos» — det fås i utstyrsforretningene til ganske billig pris.

Herhjemme.

N. K. K. F.

Medlemmene og tilsluttede ledd bedes erindre Forbundets Felleskommunion St. Birgittedagen 8. oktober.

Styret.

OSLO: Vårt motested søndag d. 29. september er Mariakongregasjonens tilstelning i festmotelokalet! Godt formål, god underholdning!

OSLO. — Generalforsamling avholdtes i St. Vinsensforeningen søndag 22/9—35. St. Vinsensforeningens feriekolonis reviderte regnskap blev fremlagt og godkjent. Kolonien hadde i alt 32 barn til forpleining, herav 19 piker i 3 uker og 13 gutter i 3 uker. Det kan nevnes, at det av kolonialvarer, middagsmat o. l. er medgått for kr. 390,77, melk kr. 139,10, Brød kr. 3798. En hel svær sekk havregryn o. m. a. forsvant som dugg for solen. Regnskapet balanserte med overskudd. Endel indre anliggender blev også behandlet.

OSLO. — St. Olavsforeningen åpnet torsdag den 19. september høstsesongen med et meget vellykket møte, hvortil den hadde vært så heldig å få pater Lutz som foredragsholder. Etter at formannen, hr. Erling Bruce, hadde budt velkommen og Olavshymnen var blitt avsunget, talte pateren over det hoiaktuelle emne: «Krig og fred». I sin innledning nevnte han først at alle som dro ut i verdenskrigen vel nok hadde ment at det var den siste krig som noengang vilde bli ført, men dette hadde vist sig å være en illusjon. Nu så forholdsvis kort tid efter fredsslutningen ser vi atter krigens fare dukke frem — med sine slagmarker som ødelegger den fruktbare jord — de flyktende, de døde, de sårede og forsvundne — et hav av tårer og blod. Alle alvorlige tenkende mennesker føler derfor også nu trang til å samle sig, gå inn i sig selv og spørre, om ingen kan finne årsaken til at der stadig er krig — om der i det hele tatt finnes en rettfærdig krig, og om der intet kan gjøres for å motarbeide krig. — Hvad årsaken til krig angår, ligger den så å si alltid i det motsetningsforhold som eksisterer mellom nasjonenes materielle interesser. Et land skal erobre eller gjenerobre — næringsveiene skal finne sig nye markeder hvor de tørner sammen med andre lands ekspansjonstrang — nye handelsforbindelser krysser hverandre — alt er stoff til krig, ti da ikke alle materielle verdier kan besiddes fullt ut av alle, er der alltid plass for energiutfoldelse av en enkelt nasjon. En nasjon er jo ikke en død ting, men en totalitet av levende vesener som utfolder dynamisk kraft. — Noen hevder forøvrig at krig er en biologisk nødvendighet som ifølge Darwins evolusjonsteori må til for å sikre menneskenaturens stadige fremadskridende utvikling, idet den samme regel gjelder for menneskene som for planter og dyr: den best skikkede og sterkest utrustede seirer i kampen for tilværelsen og fører arten videre i en mer fullkommen skikkelse. Ført over på de menneskelige forhold betyr det at «makt er rett» og at man ingen plikter har mot andre enn si moralsk ansvar hvis man er sterk nok til å kunne tilegne sig deres eiendom. Men de som hevder dette syn glemmer at menneskene ikke er underlagt sine drifters eller det materielles herredømme, men at de er av ånd. Det vil si: besidder en usynlig hemmelighetsfull kraft som fører dem ut over bare sansen for sin «grandeur charnelle» og gir dem tanke, vilje, initiativ, ansvarsfølelse, kjærlighetsøyne, vennskapsfølelse og trang til samarbeid, men i første rekke: skjenker menneskene lengslen efter de evige realiteter. Paulus uttrykte dette ved sin tale i Athen da han så at Gud hadde skapt menneskene til å bo på jorden og gitt dem grenser for at de skulde søke ham med lengsel ef-

ter det evige. Hvis det å søke Gud blir den dypeste drivkraft også i det nasjonale liv, vil motsetningene i de fysiske forhold ikke gi anledning til konflikter, da alle motsetningene da vil harmoniseres overfor de høiere realiteter. Men det åndelige spiller alt for liten rolle i samfundets økonomiske og politiske liv og derfor blir der ingen plass for rettferdigheten likesom den menneskelige personlighet underverdes og settes ut av betraktning. Denne livsanskuelse brøt inn i den europeiske kulturverden med humanismen, som satte de antikke idéer inn i rennessansens åndsliv, især på jusprudentens, filosofiens og moralens område, hvilket næsten kan sies å være hedenskapets hevn over kristendommen. Disse hedenske idéer forfalsket hele kulturretningen, idet de fornektet religionens rett til å være regulatør og norm for alle samfunnsanliggender. Solidaritetsfølelsen blev tilintetgjort fordi bevisstheten om menneskets sammenheng med det åndelige sviktet og som surrogat oppstillet man da opdragelse, kultur, nasjon, rase, istedetfor samfund med Gud. Da man mistet den konkrete bevissthet om at «alle er ett» blev kun det forskjellige igjen og alt blev kaos. Alle blev konkurrenter — bror stod mot bror, nasjoner mot nasjoner og forakten for den menneskelige personlighet blev den bitre frukt av denne livsanskuelse. Og da den udødelige sjel og dens ansvar blev fornektet — var plassen åpen for nye guder — totalitetsstaten skapte det kollektive menneske som blev gjenstand for kultus slik vi ser det i Russland — i Tyskland har vi rasekultus, hvor det tyske liv: «Blut und Boden» blir høieste norm for politikk og moral. Barn tas fra foreldre for å komme under statens tyranni — og blir igunnen kun til menneskemateriell som uten større skade kan ofres på slagmarken eller utsuges ved skatter. — Enkelte ideologer har forsøkt å se på krigen som en slags hårdhendt utviklingsprosess av store sjelsevner som mot, tapperhet, selvfornektelse — men de moderne redselsfulle våpen har ødelagt denne fantasi. Vi har tilfelle av forsvarskrig hvor det kan bli et menneskes rett og plikt å verge det land som gir ham grobunn for hans utvikling og hvor Gud selv har satt ham — til menneskene kan kun utvikle sig i samfund med andre, også religiøst, og derved kan fedrelandet bli et religiøst ideal som må vernes som en hellig interesse — men intet kan noensinne rettferdiggjøre en angrepskrig. Menneskene har søkt midler til å motarbeide krigsmentaliteten, men inntil nu har intet ført frem. Ikke generalstreik og heller ikke de mange forsøk på å utviske grensene og skape et internasjonalt samfund, som bare har medført klassekamp. Der er kun en vei å gå: å høine aktelsen for menneskeliv, å vekke ærbødigheten for den menneskelige personlighet, å opflamme troen på vårt felles samfund i Kirkens mystiske legem. Nasjonenes Forbund har fått bukt med den falske tro på nasjonenes absolutte suverenitet og deres rett til å hevde sine krav uten hensyn til andre nasjoner, men hele denne organisasjon er ennu meget skrøpelig hvad vi jo ser i denne tid. Men allikevel peker denne institusjon mot en aktiv fredspolitikk i den riktige retning. Det påhviler nu alle kristne og især alle katolikker å gjøre all politikk menneskeverdiggjørende — verdig menneskets åndelige opprinnelse, verdig Kristi innsats i jordelivet. Kristendommen som åndsmakt vil bety fred på jorden hvad Newman uttrykte da han sa: «Hver sjel som høner sig, høner verden». — Det sier sig selv at dette vektige og åndfulle foredrag blev påhørt med dyp oppmerksomhet og at alle med begeistring sluttet sig til formannens takk for den opplevelse kvelden hadde vært. — Etterpå var der selskabelig samvær hvor man utvekslet de tanker som møtet hadde vakt og mottok nye impulser til beste for fredsviljen og fordrageligheten. Ennvidere gledet frk. Randi Straith og Wolfgang Olavsens de tilstedeværende med sin vakre musikk.

HAUGESUND. — I «Haugesunds Avis» for 13/9 leses: «Den første katolske gravferd her i byen fant sted idag fra den katolske kirke. Det var medlem av kirken, Olav Andreas Hanssen som skulde vises den siste ære. Som kjent forulykket han søndag under en andejakt i Sveio.

Allerede en god tid før selve høitideligheten begynte var kirken fullt besatt og litt etter var alle ganger og næsten hver plass på gulvet optatt av avdødes kjente og pårørende.

Gravferden som blev en gripende høitidelighet tok til med preludium hvorefter sognepresten sammen med to assisterende prester, van der Burg, Stavanger og Laudi, Fredrikstad, gikk ut mot kirkedøren for så å ledsage avdødes bære til koret. Båren blev båret av medlemmer av N. S. Ungdomsfylking og blev etterfulgt av familien.

Så begynte den egentlige sjelemesse som veksledes med bønn og sang av menigheten. Alt høitidelig og med den verdighet som katolikene alltid viser en avdød.

Pastor van der Vlught holdt så liktalen. Innledningsvis begynte han med å nevne at det sikkert var et hårdt slag som var rammet vår trofaste lille menighet i Haugesund, idet Olav Hanssen så plutselig var revet bort. Som et bevis på den hengivenhet han hadde overfor sin kirke kunde han opplyse at avdødes hender var foldet sammen. Det skulde tyde på at hans siste tanke var å rette en bønn til Gud.

Videre nevnte pastoren at den katolske kirke ikke pleiet benytte så mange pene ord når et av kirkens medlemmer var vandret bort. Grunnen er at man derved ikke skal gjøre det tyngre og verre for avdødes pårørende som sikkert synes det er trist nok å miste en av sine. Derimot vilde kirken gjerne be for den som vandret bort.

Mange av de som er samlet til sørgemessen her vil kanskje spørre hvorfor Gud har tatt denne unge mann bort fra oss. Vi har ikke noget svar til det og vi må forstå det slik at Gud sikkert har en mening med det. Guds veier ikke ikke våre. Selv sier Herren: Mine tanker er ikke eders tanker. Han alene vet hvad som tjener best. Og vi må gå ut fra at han også her har en mening med det, idet alt hvad Herren gjør er godt.

De mange som idag er samlet her i kirken for å vise avdødes den siste ære er til stor heder for Haugesunds by og til stor ære for familien og vår menighet.

Efter talen var det sang av menigheten, og kisten blev stenket med røkelse og vievann. Før kisten så blev ført ut blev det bedt for avdøde.

Det forholdsvis store likfølge gikk til Nordre gravlund hvor gaven blev høitidelig innviet. I denne sermoni deltok også de tre prester og korguttene foruten nonnene.»

og derute —

BERLIN. — Den nye biskop dr. Konrad grev av Preysing blev lørdag den 7. september høitidelig intronisert i St. Hedwigskatedralen i Berlin. Den apostoliske nuntius mgr. Orsenigo var tilstede — likeså Berlins overborgermester og en rekke høierestående civile og militære personligheter. Kirkerummet var overfylt så mange katolikker måtte nøie sig med kun å få et glimt av sin nye overhyrde utenfor inngangsportalen. Biskopen blev mottatt av domkapitlet og hele geistligheten og av generalvikaren ført til sin plass. Før messen begynte opleste generalvikaren det pavelige dokument om biskopens utnevnelse. I sitt biskopelige ornat mottok biskop Preysing derpå domkapitlets og prestenes hyldest og meddelte alle tilstedeværende sin velsignelse. Med et høitidelig Te Deum avsluttedes festligheten. — Om kvelden den 8. sept. avholdtes et stort velkomstmøte i Berliner Sportspalast, også i nærvær av den pavelige nuntius. Hovedtaler var den kjente universitetsprofessor dr. Dovifat.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri. Telefon 10 877. Oslo.